

ქართული მწიგნობა

ქართველ მწერალთა გაერთიანებულ ყრილობა გათავდა. ბევრი რამ ითქვა საგულისხმო, როგორც მწერალთა ფრაქციების, ისე მთავრობის წარმომადგენელთა შორი. ხოლო უმთავრესი, რაც მთელი ყრილობის სურვილს წარმოადგენდა, იყო ჩვენი სალიტერატურო ცხოვრების გამოცოცხლება, განდგომის მოსპობა და მჭიდრო თანამშრომლობა. ყველაფერი ეს ითქვა, რეზოლუციების სახითაც აღინუსხა, მაგრამ ეს იმდენად საინტერესო არ არის, რამდენადაც ის საქმიანობა, რომელიც დიდი ხანია უნდა დაწყებულიყო და გვიან იწყება.

არ არის დასაშვალი ის ფაქტი, რომ ჩვენი ქვეყანა მდიდარია სალიტერატურო ძალებით, მაგრამ სალიტერატურო ცხოვრება ჩვენ არ გვაქვს. რაღაც დაქსაქსულნი, სხვადასხვა გვარი „იზმებით“ შემოზღუდულნი, ყველა თითქოს რაღაცას აკეთებს, მაგრამ ვერც აკეთებს, რადგან არ არის ის დიდი პირობა, რასაც სალიტერატურო ცხოვრება ეწოდება. მაგალითისთვის რუსეთი ავიღოთ, მოსკოვი. იქ არა ვართ, მაგრამ აქედანვე ვგრძნობთ, რომ იქ დიდი მოძრაობაა მწერლობის ქვეყანაში, ფოსტის საშუალებით ვადგენთ თვალყურს, მაგრამ მაინც გვესმის იქაურ „მწერალთა სახლის“ აწეული პულსაცია: მართალია, არსებული ლიტერატურით არც იქ არიან კმაყოფილები, რადგან ახალ ლიტერატურას „ძველს“ უწოდებენ, და ახალ მწერლებს კი—გუსტე-ორენბურგსკის, პოტაპუნკოს, სერაფიმოვიჩისა, ვერბიციკაისი და სხვათა „სულიერ შეილებს“, მართალია ისიც, რომ იქაც აცხადებენ—ლიტერატურა არა გვაქვსო, მაგრამ აქ გარკვევა არის საჭირო. იქ ამბობენ:—„ერთი და იგივე ძველი რუსული ლიტერატურა არის აქაც და საზღვარ-გარეთაც. პოლიტიკურთა ერთმანეთი სძლუთ, მაგრამ ჩვეულება და ზერხი ერთი აქვით“. ე. ი. იქ ლაპარაკი არის მომავლის შესახებ, რომელსაც უნდა უსწორდებოდეს თანამედროვეობა. ჩვენში კი საკითხი უფრო სხვა-გვარად სდგას. იქ, მოსკოვში, მართალია ძველი ჩვეულებით და ხერხით, მაგრამ ხომ მაინც არსებობს ეს ლიტერატურა, ხომ არსებობენ მხატვრული ხასიათის ეურნალი-ვაზეთები, ხომ რუსეთის სახელგამო თამამი ხელით ისერის ახალ-ახალ წიგნებს, რომელნიც მოსკოვიდან ჩვენამდე ისეთ მასიურ ზომით აღწევენ, რომ ტფილისში უბრალო ფილიალურ-საქვე ვერ ვეძარბებით. შეიძლება თანამედროვე ლიტერატურის ხასიათი არ აკმაყოფილებს მოსკოვს, მაგრამ, რომ ეს ლიტერატურა იქ არ იყვეს, როგორც ამას სწერდა „Новая Россия“,—არ არის მართალი, მაგრამ ჩვენში კი, თამამად შეიძლება იმის თქმა, რომ სალიტერატურო ცხოვრება არა გვაქვს. რა მიზეზით? მაგრამ მიზეზების რკვევა არ საჭი-

როა, როდესაც ყოველი ჩვენი თანამოქალაქე ღრმად არის დარწმუნებული, რომ ვერავითარი მიზეზი ვერ იქნება. ისე ძლიერი, როგორც ის შინაგანი მღელვარება თუ „შემოქმედებითი ტკივლები“, რომელიც ლიტერატურის ქვეყნის მოქალაქეს აცოცხლებდალ უნდა ჰქონდეს. მაგრამ სამწუხარო ფაქტად უნდა აღინიშნოს, რომ ეს შინაგანი დაუღვრლობა ჩვენს მწერალს მეტ წილად არა აქვს. მას თითქო საამისო სტიმული აკლია. ჩვენი მწერლობის სასახლე გაყინულ აკლდამას ჰგავს, ჩვენი თითო-ორიოლა ეურნალი—შემთხვევითი კრებულს. ჩვენი გამოცემულია—ბევრი საჭის ქვეშ წყვეტებით მოშუშავდა აპარატს. მთელი წლები მიდის და ჩვენ არ მოგვისმენია არც ერთი მოხსენება სალიტერატურო ამოცანების შესახებ, არ უფიქრა საჯაროთ გამოხული აზროვნება ამა თუ იმ საკითხზე. უამისოდ კი, თვით ვეტყვი და მწერლის დიდი ჰეუა და გზნებაც კი ჩანედლებოდა.

რა არის ამის მიზეზი? იქნებ ქართველი მწერალი საბოტაჟს აწარმოებს. ამის თქმა ყოველად გაუმართლებელი ბაიის დადება იქნებოდა. საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის მანძილზე, არამც თუ საბოტაჟს არა ჰქონია ადგილი, პირიქით, მუშაობის სურვილი იყო ძალიან დიდი, მაგრამ რაღაც მოჯადოებული წრე შეიქმნა ისეთი, რომელიც საქმიანობას ხელს უშლიდა.

ან იქნებ ქართველი მწერალი დიდ მოთხოვნილებას ადგენდა, რის დაკმაყოფილებაც არ იყო შესაძლებელი? არც ეს არის მართალი. ქართველი მწერალი არასოდეს ყოფილა განუხლებული, რომ დაჩვეულიყო დიდ სურვილებს. მიზეზებს დიდი ძებნა არ სჭირდება, რადგან ორი ძირითადი მიზეზი ისე აშკარად არის წინ წამოწეული, რომ ყველა ჰხედავს. ერთია თვით მწერალთა შორის, და მეორე—მწერალთა გარეთ. პირველი გამოხატება იმ მსიქლო-გიურ გაყარაში, რომელიც რაღაც გამართლებელ ფრაქციულობით ხელს უშლიდა საერთო მაგისტრის გამოწვევას მწერალთა შორის, მეორე კი ის ნაკლები ყურადღება, რომელსაც იჩენდა ხელისუფლება მწერლობის მიმართ, რასაც თვით მთავრობის წარმომადგენლები აცხადებდნენ ყრილობაზე და რასაც გასამართლებელი მიზეზები ჰქონდა დღევანდამდე. მაგრამ დღეს შეიძლება ამ მდგომარეობის დატოვება? არა. ეს იგრძნო ყველამ, და გაერთიანებული ყრილობაც ამისთვის იყო მოწვეული. აქ ბევრი რამ ითქვა, ერთ-გვარი მსიქლოგიური დაახლოვება მოხდა, რაც უნდა მაქსიმალურად იქმნეს გამოყენებულ.

ეს კი მოხდება საქმიანობის პროცესში... უნდა გამოიძენოს ყოველგვარი საშუალება, რომ მიღ-

ბული რეზოლიუციები საარქივო დოკუმენტებათ კი არ დარჩეს, არამედ განხორციელდნენ ასი პროცენტით, რადგან გამოთქმული საკიროებანი მინიმალურად იყო თქმული და მწერლობის აღდგენა კი ბაქსიმალურ ყურადღებას მოითხოვს.

და თუ ამ საქმიანობის პროცესში მწერლობა ვერ გამოიჩენს იმ სიახლეს, რაც ყველასათვის სასურველია, თუ აქ არ იქნება ის „გარდაქმნა“, რასაც ჩვენი ეპოქა მოითხოვს, ეს არ არის საშიში. ხელოვნების ქვეყანაში მოულოდნელობა იშვიათია. იქ ათასგვარი შინაგანი პროცესები სწარმოებს, იქ ძალიან სათუთი მოპყრობა არის საკირო. დეკრეტებით შემოქმედება შეუძლებელია. საკიროა იმ პსიქოლოგიურ ატმოსფერის შექმნა, რომელიც ამოძრავებს ჩვენი მწერლობის და საერთოდ ხელოვნების მსუქან შავ მიწას. და ეს მიწა მოგვეცემს იმ ნაყოფს, რომელსაც ასე კირვეულად ვეძებთ.

ვ. გ. ტანი „Нов. Россия“-ს მეორე ნომერში, ასე მიმართავს მწერლებს:—„საკიროა არა ამოცა-

ნათა ჩვენების თხოვნა, არც მოფერებითი წერა (подлаживаться), არც თემების მიღება ეპოქისაგან, კლასისაგან ან უბრალოდ უფროსებისაგან. პირიქით, საკიროა თემების მოცემა. ადრე იღებდით. ეხლა უნდა მოგვეცეთ ეგ თემებიო. ეს მართალია, და სწორეთ ასე უნდა დაისევას საკითხი ჩვენშიც. მხოლოდ ამ ნიადაგზე არის შესაძლებელი მომავალი ხელოვნების მოლოდინი. ამ ნიადაგის შესაქმნელათ კი—უნდა გაწყდეს ის მოჯადოებულნი წრე, რომელიც რაღაც უნდობლობით იყო შეკრული, უნდა მოხდეს იმ პარტიკულიარიზმის ლიკვიდაცია, რომელიც მწერლობის საერთო ინტერესებს ხელს უშლიდა. მწერლობა უნდა მიჩნეულ იქნას სახელმწიფო საქმედ. ჩვენ გვჯერა რომ ეს ასე მოხდება, რადგან საამისო დაპირებები უკვე გვაქვს და ისიც გვჯერა, რომ ჩვენი ლიტერატურა შესძლებს იმ დიდი შინაარსის გადმოცემას, რომლითაც ჩვენი ეპოქა არის სავსე.

ვახტანგ კობახიშვილი.